1875. VII. évfolyam. 196. szám. Szombat, október 9.

Előfizetési árak:
Helyben es postan küldve:
Egy évre 10 frt — kr. Fél évre 5 „ — „ Egy évre 2 frt 50 kr. Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: *Piacz, Vecsey-ház földszint* a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „független ségi párt“ közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért:
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér“-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak viszsza.

M. NYELVTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR

Egyhangulag, lelkesedéssel.

A delegatio az Uchatius-féle ágyuk beszerzésére a közös hadügyér által kivánt költséget megszavazta **egyhangulag. lelkesedéssel**. Egyhangulag, lelkesedéssel szavaz meg a delegatió milliókat a közös kiadásokra akkor, midőn itthon takaritgatások a krajczárokig mennek, akkor, midőn a honi ipar, kereskedelem, oktatásügy rovására óriási törléseket eszközlünk, akkor, midőn az állampénztárban egyéb, mint adósságokról szóló jegyzékek nincsenek, akkor, midőn mindenféle kigondolható czimet felvettek a polgárok megadóztatása végett, akkor, midőn a szegény magyarból még a félemletes exekucció sem tudja az állam követelését kivájni. —

Egyetlen egy hang sem szólalt fel a tulkövetelések ellen, nem találkozott egy se, ki tudtára adta volna b. Kollernek, hogy a kért rengeteg pénzt megadni jelenleg képtelenek vagyunk, egy bátor férfi sem akadt, ki legalább figyelmeztette volna a tábornok urat, hogy mindennek van határa és igy Magyarország pénzfizető kedvének, tehetségének is, hogy igy legalább fekezte volna követelési vágyát ez az ur.

De nem. Lelkesedéssel, egyhangulag szavaznak ők! Miért? Talán azért, mert elvakitá a delegátusok szemeit a hadügyér ur ragyogó arany gallérjáról feléjök áramló dicsfény; vagy elcsábitá őket az a kecsegtető gondolat, hogy majd kecsteljes mosoly fog a hadur ajkain számukra kivirágzani, s e mellé járuland még egy leereszkedő vállveregetés, avagy talán mellökre tétetett az Uchatiusságyu, követelve: „Pénzt vagy életet!“ Más okok bizonyára nem birhaták reá a delegátus urakat ez áldozatkészségre, más tényezők nem léteztek a bizalomnak lelkesedésben való kifejtésére, mert lássuk csak közelebb a mi közös hadseregünket, és szóljanak a számok: 1869. év óta felvétetett 19,422 egyévi önkéntes, ezek közül tényleges szolgálatot teljesitett 14,346. Ez összes számból esik a magyar korona országaira 8824 felvétel és 6000 szolgálatteljesités, ebből a bevégzett tényleges szolgálat után a tartalékba lépett mint tiszt, vagy tiszthelyettes 2631 (28%), és pedig 1969 osztrák, 662 magyar. E szerint az osztrák katonáknak 36%-a, a magyaroknál pedig csak 17% lőn tisztté előléptetve, minek bizonyára nem a magyarok részéről hiányzó munkakedv, vagy tehetség az oka, hanem többi között a vizsgánál alkalmazásban levő német nyelv. Ifjaink elkészülve lépnek a vizsgáló urak elé, de nem értik egymást, s igy persze önkénteseinknek készültsége mi eredményt sem szül.

Mi kárhoztatjuk a közös hadsereg intézményét, s azt, — hogy német a vezényszó. Azonban annyi kedvezményt csak nyujthatnának a magyar fiuknak, hogy saját nyelvökön vizsgáznának.

Tiszti képezdénk az alsóbb fokuakra nézve csak egy van, a felsőbbekre egy sincs, s mint a hadurnak kegyesen méltóztatott nyilatkozni, nincs is szándékában olyat országunk határain belül felállitani. A hadseregnél minden német: a nyelv, szokás és szellem, ezekben s ezek által képeztetnek a magyarok saját pénzükön.

A hadsereg felszerelésénél magyar iparosok számba sem vétetnek. Az uj ágyukat Bécsben készitik kizárólag azért, hogy valahogy Magyarország meg ne nyerje a vámon azt, mit a réven elveszitett, azért, hogy valamiképen egy krajczár haszna ne legyen a magyarnak abból a sok millióból, mit a közösügyes fenevad feneketlen torkába hány. S mégis mindennek daczára a közös hadügyértől kért milliók egyhangulag, lelkesedéssel megszavaztattak.

Videant consules!

Hadi Győző.

— **A honvédelmi** miniszteriumban a honvédtisztek előléptetésével már elkészültek. A honvédség tiszti személyzetében csak 20 előléptetés történik ellenben az altisztek nagy számmal léptetnek elő.

— **A bankalkudozások**. Széll Kállmán, mint tudva van, — átiratot intézett a bankkérdésben az osztrák kormányhoz, s az erre Bécsből érkezett válaszra, mely az önálló magyar bank alapitását „kivihetlen“-nek mondja, — a pénzügyér közelébb szándékozik felelni, s tervét részletesebben kifejteni. Jó volna az osztrákok „lehetetlen“-nére a kellő választ megadni! F. P.

— **Verseczen** Nedeczky István szabadelvü, Besztercze-vidéken Steinacker Ödön nemzetiségi választották képviselőkké.

— **A királyföldi** szász gymnásiumokban a magyar nyelv eddig nem volt kötelezett tantárgy. A közoktatási miniszter, mint a N. H. irja, el van határozva a legszigorubb szabályok alkalmazására, hogy az állam hivatalos nyelvének tanitását e gymnásiumokban keresztül vigye. Helyesen!

— **Az igazságügyér** a fizetések fokozatos szabályozásáról tvjavaslatot dolgozott ki mely még ez ülésszak alatt fog a képviselő, ház elé terjesztetni.

A honvédségről.

(*) Nemzetünknek egyik legféltettebb kincse ez. Mert hiszen ebben látjuk az önálló magyar hadsereg magvát elvetve.

Örömmel látjuk mindenfelé, hogy oly kitünő tisztek, jeles közhonvédek tünnek fel. — Azonban ez intézmény a mienk levén, nem lehet elhallgatnunk a hiányokat sem.

Ujabban a „Pesti Napló“ ir e tárgyról czikket s a honvédség érdemeinek nagy elismerése mellett felemlité, hogy a honvédség legelső szervezése alkalmával, szükségből, sok közös hadseregbeli törzstiszt vétetett át a honvédség kötelékébe, kik akkor már jól megérdemelt nyugdijukat élvezék. Szerinte e körben találhatni azokat, kik hiresek közmondásos s elkeseritő durvasságokról s bámulatos „fejetlenségükről“ egyiránt. E tekintetben kér intézkedést. Kéri az intézkedést a honvédség hitelének, jövőjének, fejlődésének és az annak körében veszendőbe menni kezdő testületi szellemnek érdekében.

Mi csak egyszerüen jelezzük ezt, a honvédség iránti érdekeltségünknél fogva. Mert elismerjük mi is, hogy nem csekély volt az áldozat, melyet az ország a honvédségért hozott és — az is igaz, — a honvédség méltónak mutatta magát ez áldozatra.

E tárgyhoz mi is szólunk — 6 hét mulva.

Karczolatok.

Mondják, hogy a székelynek 40 éves korában jő meg az esze; na lám a „Pesti Napló“ erősebben fejlődik, neki 26 éves korában is megjött már. A ki nem hiszi, olvassa el a „P. N.“-nak a közelebbi napokban megjelent czikkeit.

Mellettünk beszél.

*

A mesebeli királyfi arra volt kárhoztatva, hogy 8 évig mint kigyó hasalja az anyaföldet, bizony ugy látszik, hogy a Napló nem járt különben. 1867 óta az „átkos“ közösügy megátkozott kigyója volt, és ma — 8 év mulva — leveti kigyóbőrét, s egyszerre, mint az ellenzék lovagja áll elénk. Na de, aki megtér: üdvözül.

*

Mikor a Tisza-kormány a közösügy emelvényére kapaszkodott, utána kuszott a „Hon“, ez azonban nem tetszik a Naplónak, mert a kormánypárti sajtót eddig ő monopolizálta, e téren nem szenved rivalist. Hja! mert rég megmondta már azt a magyar példabeszéd: két dudás egy csárdában nem férmeg.

*

Jókai urnak regényirói talentuma megszerezte a népszerüség paripáját, most, hogy ezen vágtat, csakugy lóhátról beszél a szegény emberrel, kivált a mióta beugrott a delegació czirkuszába, csakugy rugja kollegája szemébe a port, hogy arról a 8 éven át ápolt hályog leesik.

*

Az „Ellenőr“, „Hon“ a saját konyháján habart méz-édés tökpötyekotyvalék által annyira elrontotta szája izét, hogy most már a „P. N.“ által feltalált velős étel sehogy sem esik inyére.

*

Clio ezen századot noteszébe a „szentek szaka“ czime alatt fogja bizonyára bejegyezni, mert most sütik a vatikán kemenczéjében az uj kis istent: Columbust; kétségtelen, hogy a nagy tekintélyü Wahrman inditványára nem fognak késni Uchatiust szentté avatni. Ha már benne vannak a szentek készitésében, ugy kérem az én ajánlatomat is figyelemre méltatni s tegyék meg b. Koller közös hadügyért szentté, mert, ha ezt nem teszik, — kivált követeléseiben — isten utcse — szentelen marad.

Szent Habakuk.

— ***A magyar fővárosból.*** **Az utósó** népszinmüi előadás a budai várszinházban a „Betyár kendője“ volt. **A népszinház** első előadására a jegy már mind elkelt. Három uj darab adatik elő. **A királyné** csütörtökön délután érkezett Gödöllőre. **A budai** károsultak javára 307.483 ft 20 kr gyült be. **Beöthy Zsolt** tehetséges iró „Kálozdy Béla“ czimü regényéről az itészek elismerőleg nyilatkoznak. Meddő regényirodalmi korunkban ily hir közlése örömünkre szolgál. **Zeizel Ferencz** szabó ismeretlen okból magát főbe lőtte. **Az egyetemi** tanévet ma nyitották meg. A megnyitóbeszédet derék tudósunk Hunfalvy János tartotta. **A fényüzési adó** ez évi összege a fővárosban 66,121 ft lesz fegyverek, kocsik stb után. **Örvendetes hir**! Az akadémia könyvkiadó vállalatának történelmi sorozatára oly nagy számmal érkeztek az aláirók, hogy a nyomtatott 1300 példány mind elfogyott. Most 2-ik kiadást szándékoznak közre bocsátani. **A lefolyt héten** a fővárosban született 248 gyermek, elhalt 208 személy.

Vidék.

— A „Debreczen“ levelezése. —

Sámsom, okt. 8.

Mintegy 5—6 hete, hogy községünk szülötte Nógrádi Dancsó János 16-ik ezredbeli huszár bizonyos Sándor Gyula collegájával megszökött. Hivatalos uton tudomásul véve elöljáróságunk a dolgot, lett is páni rettegés, hiszen a kora tavaszszal csakugyan mint szökevényt fogatták el és kisértették illetékes helyre, és akkor féreérthetetlenül azt igérte, ott a törvényház padozatán: hogy „felperzseli ezt a falut.“

Most az igéret beváltásán volna a sor, de nem ér rá; szoritják csendlegényeink és a szabolcsiak — elől, hátul.

A mult valamelyik éjjel eltekintett egy nehány házhoz, bizonyosan nem jó szándékkal, hanem az a kis játék czifra szürébe s nevével kivarrott zsebkendőjébe került.

Azt igérte, hogy visszajön a szürért.

Bár szoritják csendlegényeink erősen, de mégis már körülbelől 2 hét óta egy czimbora lett az eredmény csupán. Ugy látszik, hogy Dancsó és társa ügyes legények. Miután pedig a szatmári kir. ügyészség arról értesité a községi elöljáróságot, hogy Szatmárban már több rendü rablást, sőt egy merényletet is követett el, mely alkalommal bal fülére megsebesült — félünk, hogy ha szabadon maradhat, eljön beváltani igéretét. Hihetőleg a sámsomi és debreczeni határon tartózkodik, — jólesz oda át is vigyázni.

S.—CZ.

— ***Vidéki hirek.*** **Deregnyön** (Zemplénmegye) 130 lakház s egy 65 éves ember lett a lángok martaléka. **A temesvári** szinház ellen a bécsi jelzálogbank, melynek 2—3000 frt első helyen betáblázott adósággal tartozik, végrehajtási foglalást kért. **Arnulf** bajor herczeg jelenleg a kies Erdélyben utazgat s Erdélyről igen kedvezően nyilatkozik. **Kanizsán** egy vasuti kalózt, ki a kocsik összekapcsolásával foglalkozott, a kocsi teljesen összezuzta. **Farkas Béni** — Erdély Dobosa, meghalt. Béke poraira! **Tolna faluban** (Komárommegye) 80 ház égett le. Egy kis leány megfult a füstben. **Német Antal** ó-becsei lakos egy 18—19 ezer forintba kerülő iskolát és tanitói lakot épitett. Éljen a derék férfiu!

Őszi estékre.

Géressy Kálmán 3-ik előadása a magyar irodalom és müveltség történetéből a XIX-ik században.

Ferencz király, kinek jellemzése az uralkodása alatti irodalmi és müveltségi viszonyaink kellő feltüntetése és megismerése czéljából szükséges, jó és nemesbeklü fejedelem volt; nem birt a Rudolf sötét kedélyével, sem tanácsosai által nem engedte magát vezettetni, mint I. Lipót. Hibája az volt, hogy a franczia forradalom rémjelenetei által elvakulva, s a szabadság, haladás és alkotmány iránt a legnagyobb borzalommal s ellenszenvvel viseltetvén, uralkodása nagy részének tartama alatt mindennemü haladást és szabadságot elnyomó rendszer követtetett. Mint népeinek gondos atyja, a szerinte minden rossznak forrásaiul szolgáló forradalmi eszmék elterjedését birodalmában nem utólagosan, hanem előleges intézkedések megtétele által igyekezett meggátolni.

Ezen intézkedések, mint a melyek nemzeti müveltségünk e korbeli hanyatlásának tényezőiként tekinthetők, kiterjednek nemcsak az oktatásügyre, annak minden ágában, hanem a sajtón kivül még az olvasásra is. Ezen intézkedések hasonlóan a rohanó s mindent elpusztitó árhoz, kiölték s gyenge virágként csirájokban megsemmisiték nem a forradalmi eszméket, mert azok nálunk termékeny talajra — Martinovics s nehány társa kivételével — ugy sem találtak, hanem a józan szabadság s a kor igényeihez mért haladás iránti érdeket. De lássuk ezen intézkedéseket részletesen és pedig először is azokat, melyek a közoktatás ügyére, mint a nemzeti müvelődés leghathatósabb tényezőjére vonatkozólag hozattak.

Közoktatásunk nevezetesen annak legalsó ágára az elemi oktatás előmozditására — ugy Mária Therézia, mint II. József — sokat tettek, habár más részről hibáztak abban, hogy az oktatásügy kezelését — a protestáns iskolák kivételével — az államra bizták. Hogy a népnevelés sikeres legyen, ahoz két alapfeltétel megléte szükséges, u. m.: kellő képzettségü tanitók és ezeknek oly mértékben dijazása, hogy az anyagi megélhetés terheitől menten és minden más foglalkozás mellőzésével, működésük saját feladatuk megoldására, a népnevelésre szoritkozzék. E két feltételt az állam csaknem teljesen ignorálta.

Voltak ugyan felekezeti tanitóképezdék, de ezek egyátalában nem feleltek meg a kivánalmaknak, mert ugy a katholikus érseki és püspöki, mint a protestáns tanitóképezdékben a fosuly arra volt fektetve, hogy a tanitó kántor és orgonista legyen. Ehez járult még azon körülmény, hogy igen sok községben a jegyzői teendőket is a tanitók vitték, minek természetes és mulhatlan következménye lőn tanitói kötelességeik elhanyagolása, a népnevelés ügyének felszámithatlan kárára, mert az ilyenek vagy feléje sem néztek sokszor teendőik mellett az iskolának, vagy ha egészen ingyen nem akarták huzni fizetésüket, segédtanitókat fogadtak, kiknek évi fizetésök 16—20 frt levén, képzelhetni, mily lelkiismeretes gonddal láttak feladatuk után. S a kormány, mindezekről nem tudott, vagy nem akart tudni semmit!

Nem sokkal volt jobb sorsuk középtanodáinknak sem. Ferencz uralkodása alatt adatott ki egy tanulmányi rendszer, mely gymnasiumaink és lyceumainkban a tanitást szabályozta, de mivel ez meglehetősen szabadelvü volt, nemsokára felfüggesztetett s mindinkább megszoritó rendeletek bocsáttattak ki a helytartótanácstól, mignem 1816-ban egy az eddigieknél hitványabb s következményeiben a legkárosabb rendszer léptettetett életbe. Nevezetesen ezen rendelet folytán az 1790—91-iki országgyülésnek a magyar nyelvre vonatkozólag hozott törvény azon rendelete, hogy a magyar nyelv a középtanodákban tanittassék, akkép lett foganatositva, hogy Verseghynek latinul irt magyar grammaticája rendeltetett kézi könyvül az egész országban; tehát a magyar nyelvet latinul kellett tanitani és tanulni még pedig oly rendszer szerint, mely haladás helyett hátrafele vitte nyelvünk ügyét.

Ehez hasonló helyzetben volt felsőbb oktatásunk ügye. Az előadási nyelv latin volt még a protestánsok főiskoláiban is. Hogy mennyire uralkodó volt a latin nyelv saját nemzeti nyelvünk hátrányára, mutatja azon körülmény is, hogy a XIX. században Debreczenben voltak, kik a magyar nyelvnek a latin helyébe előadási nyelvül behozatalát ellenezték; bizonyitja továbbá a nagy Kazinczynak egy levele, melyben fájdalommal emliti, hogy a debreczeni főiskolában a magyar nyelv a latin mellett elhanyagoltatik.

A kormány intézkedéseit kiterjesztette a tanárokra is, rendelvén, hogy a kijelölt kézikönyvek használtassanak. Ha valamely tanár saját kézirata szerint akarta studiumát előadni, köteles volt azt elébb censura elé vinni, s csak ha a censor nem talált benne a kormány által foganatba vett rendszerelveivel ellenkezőket, engedtetett meg annak használata.

(Folyt. köv.)

Színészet.

—.d—f.— Csütörtökön folyó hó 7-én adatott Borgia Lucretia, nagy opera 3 szakaszban, zenéjét irta Donizetti.

Oly élvezetes operai előadásra, mint a mai, már régen nem emlékezünk. Lucretiát, Khünelné Toperzer Ilka éneklé, kitünően; gyönyörü éneke, biztos játéka elragadta a közönséget. Ezüst csengésü hang, méltóságos taglejtés, bájoló tekintet, mind oly tulajdonságok, miket szavakkal kifejezni nem lehet; és ezen tulajdonságoknak birtokában van Khünelné. A közönség nem késett elismerését a müvésznő irányában kifejezni, sőt csaknem minden jelenése után zajos tapsokban részelteté.

Bacsó Lujzáról is csak dicsérőleg emlékezhetünk meg. Kedves játéka, éneke által ő is emelte az előadás fényét, sikerét.

Gerecs és Tanner, (Genaro, Alfonsó) a kellő sikerrel oldák meg feladatukat. A zene és énekkar szintén jól működött, s a rendezésben sem volt hiányosság tapasztalható; általában véve az előadás a legsikerültebbnek mondható. Közönség kevés számmal volt jelen.

Tegnap október 8-án egy ügyes menetü, szellemdus darab került szinre, a minek szinrehozása illetőleg felujitása mindenesetre — érdeme a t. igazgató urnak. E darab czime: „Az utólsó levél“ (vigjáték 3 felvonásban, irta Sardou Viktor) maga is mutatja, hogy tárgya egy csekély fontosságu esemény, egy szerelmes levél! És mégis a csekélység eseményei oly vonzón, kedvesen vannak előadva benne, hogy az ember egész meg van általa lepetve. A legcsekélyebb jelentőség nélküli tények megiepőleg vannak benne előállitva, és felhasználva. Szóval Sardou kitünő tolla e darab által ujabb babért aratott — és méltán. A főbb szereplők Siposné (Brü Susanna) és Timár (Bloch Prosper) voltak. Siposné játéka volt az tagadhatlanul, mely az est fénypompáját képezé. Minden mozdulata az elegantia és

---

A „DEBRECZEN“ tárczája.

AZ UTÓSÓ LÖVÉS.

— Történetke a hegyekből. —

Német után **MANDEL VILMOS.**

A havasok alatt elterülő egyik kies völgyben Schlager Ferencz kis porbirtokot birt. Ifju s munkás volt s a mellett pompás, hü nőt, telve érzés, szerelem és női nemességgel, nevezhetett magáénak. A férj munkaereje s a nő gondos háziassága mellett kellemesen élhettek s házikójuk mintha csak „egy boldog, szerető pár“ számára lett volna épitve.

De épen a legmelegebb s legkéjesebb hajlékokba szokta az ördög magát befészkelni.

Egy alkalommal Ferencz a közelfekvő városból lőfegyverrel kezében tért vissza.

— Gonosz emberek számára hoztam — mondá nejének, — nem lehet tudni, hogy ily magányos környéken mi adhatja magát elő.

Persze nem lehet tudni. Te sem tudhattad szegény Schlager Ferencz, mert különben bizonyára nem hoztad volna a vészes fegyvert házadba. . .

Midőn a közeli erdőben az első nyulat lötte, a kerülő hallá a lövést, ki is találá annak okozóját — de el hagyta mosódni az ügyet, mivel más különben kedvelte Ferenczet. De midőn ez látta, hogy a dolog oly könnyen megy, a legközelebbi alkalomkor egy őzbakot teritett le, s a legnagyobb vihar közepette azt házába szállitá.

— Teréz, ez tied, névnapodra!

Elégedetten önmagával mosolyogva tekintett nejére, s várta annak örömtelt köszönetét. De neje szomoruan utasitá vissza kezével, s igy szólt:

— Ez fáj nekem, Ferencz, nagyon fáj. Egy virágszállal a mezőről, egy kavicscsal az utczáról örömet okoztál volna nekem, mert az szerelmedről tanuskodna. De te orzott tárgyat ajándékozol nekem, pedig. . .

Tovább nem szólhatott, heves zokogásban tört ki; ily keservesen sirni még nem látta Ferencz nejét. Kevés ideig hallgatott.

— Teréz! — mondá végre s fitymálva állott elébe — most szándékosan kisérteni akarsz, pedig tudod, hogy nem akartam roszat.

— Azt jól tudom, Ferencz, — felelé Teréz, — és nézd, már ismét nevetek. De igérd meg Ferenczem, hogy nem fogsz ezután vadat orozni.

Ferencz fejével bólintott; a nő mindkét kezével átkarolá, s könnyes szemekkel mosolygott.

Nem sokára ezután az ifju párnak gyermeke lett. — Gyermek! képzelhetjük az atya örömét, az anya boldogságát. Minden egyes gyermekben ujjá születik az üdvezitő, kimondhatlan üdvöt árasztva a szerető anyai szivekbe.

Teréz csaknem oda lett anyai szeretetében; nem érezte többé szivét keblében, előtte a bölcsőben fekve érzé azt.

Ferencz mesterségével erővel és kedvvel látott a munkához, s kedvezőbb szinben látá a világot.

De midőn itt egy nyulat látott lekuporodni, ott egy őzet tova futni, elfojtott vadorzási vágya rohamosan ébredt föl benne; vére forrni kezdett ereiben, s izzó ólomként égeté egész valóját. S gondolá, hogy az ifju halvány anyának is különösen jól fog a fris vadsült esni.

Midőn Teréz ismét holt vadat látott házában, elvoná férjét gyermeke bölcsőjétől, hol ez mosolyogva állott, az előszoba egyik sötét zugába vezeté, s könyekbe kitörve mondá:

— Fiunk ne hallja meg e szót: Ferencz, te vadorzó — tolvaj vagy!

Férjét ott hagyva, kétségbeesetten rohant el, s gyermeke bölcsőjénél leroskadt.

— És te, — kiáltá Ferencz utána, — te egy tulfeszült, ideges lény vagy. Mások is teszik ezt; ha mindenki ezért tolvaj lenne! Isten az erdő vadait mindenki számára teremtette.

— Ez elvbe soh' sem egyezem bele — válaszolá könyek között a nő; — de a tied az utólsó szó, habár te épugy tudod, mint én, mi a jogtalanság.

Egy pillanat alatt felegyenesedve, férjéhez közeledett, s reszkető kezeit összetéve, igy kiáltott fel:

— Ferencz nem akartalak sérteni. S ha már nem veszed az igazságtalanságot tekintetbe, gondold meg, hogy ez szerencsétlenségünket okozhatja. Kedvesem, édes jó férjem, térden állva esedezem, hagyj fel a vadorzással.

— Látom, hogy ez örömömtől is meg akarsz fosztani! — válaszolá Ferencz kedvetlenül.

Már ekkor nem volt a szegény nőnek több szava, mint forró könyei, melyek a csecsemő ágyacskájára özönnel hullottak szeméből.

— Megfosztom örömétől! itt van gyermeke, itt van neje, és ő a rengeteg erdőben találja örömét.

— De mi is történhetnék velem? — gondolá Ferencz; most már épen nincs semmi veszély — hiszen a vadász beteg és segéde még nem érkezett meg. Most van a vadászás ideje.

S fegyverét ismét köpenye alá rejtve, eltávozott.

(Vége köv.)

tanulmány kedves vegyülete, minden szava könnyed és barátságos és a mi fő, mesterkéletlen volt. Timár szerepét helyes felfogás jellemezte, igyekezett egészet adni és ez a 2-ik és 3-ik felvonásban neki tökéletesen sikerült is, mert tagadhatlan, hogy az első felv.-ban feszes volt. Átalában az igazgató Temesváry ur elegantiáját szerettük volna általa utánozva látni. Rott Mari (Clorisse), Gyöngyösy E. (Nártha) kedves alakok voltak és a közönség köztetszése kisérte játékukat. Utóbbi kiváló jelét adta ma tehetségének; óhajtanók, ha nagyobb szabásu szerepben fellépne. Szatmáry (Thirzón) és Abonyi (Temple Pál) mulattatólag, kedvvel és tetszés mellett müködtek. Átalában az egész előadás összevágó volt. — Nem tudjuk eléggé sajnálni azon közönyösséget, — melyet a közönség e buzgó — és jeles társulat müködése irányában nyilvánit. Tömegesebb pártfogást óhajtanánk, mert a színészet a nyelv fejlesztője, a színészek a nyelv müvelői és igy nemzetiségünk sok oldalról megtamadott lételének támoszlopai. Reméljük, hogy az alakulóban levő müpártoló társulat e tekintetben nagy változást fog előidézni és müködését siker koronázza. Ugy legyen!

Külföld.

A szerb kormány okt. 6-án hir szerint, a nagyhatalmaktól jegyzéket kapott, mely Szibériának a párthoz való viszonyát tárgyalja.

A „Moniteur“ jelenti: **Spanyolország** elismerte, hogy a franczia kormány igazságosan szólalt fel amiatt, hogy a spanyol partőrség a franczia hajókat egész a francia vizekig üldözi. A „M.“ reméli, hogy Spanyolország igazságosnak fogja találni a Cubában meggyilkolt Beygoudeaut illetőleg tett felszólalást is.

A „Nordd. Allg. Ztg.“ a pénzérték reformról második czikket közöl, melyben azon következtetésre jut, hogy ez időszerint a **poroszbank** helyzete épen nem kelthet aggodalmat s épen nem mutatkozik szükségesnek a kamatlábot ujból felemelni.

— **Hány nyugalmazott** tiszt van a közös hadseregben? Tábornok 330 van, kiknek nyugdija 1.314,677 forintot tesz ki. A nyugalmazott törzstisztek száma 1908; ezeknek nyugdija 2.220,935 forintot tesz. Főtiszt (kapitánytól lefelé) 5110 van nyugalmazva. Ezeknek nyugdija 2.618,578 forintra rug. Nyugdijakra és a rokkantak tartására 1876-ra kerek számban 10 millió van előirányozva.

UJDONSÁGOK.

*** T. előfizetőinket tiszteletel kérjük a folyó évnegyedi előfizetési pénzek mielőbbi beküldésére. A „Debreczen“ előfizetési ára okt.—decz. évnegyedre 2 frt 50 kr.**

Lapunk az elvi küzdelem terén szigoru kitartással halad előre.

Jelszavunk: Magyarország állami önállósága s törvényes függetlensége.

Tisztelettel kérjük fel t. elvbarátainkat, általában olvasóinkat lapunk terjesztésére s előfizetők gyüjtésére. A fokozatos pártolással lapunk szellemi értéke is növekedni fog.

*** Debreczennek** érdekes vendége lesz közelebbről. Arnulf herczeg ide jön. A herczeg jelenleg a bajor hadseregben ezredesi ranggal bir, a franczia hadjáratban részt vett s az orleánsi csatákban veszélyes sebet kapott. Igen megnyerő egyénisége van s széles ismeretekkel bir.

*** Városi közgyülés** tartatott ma; a mult gyülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesittetett.

*** A kollégiumi** tanárok nyug- és gyámintézetének alapőkéje 46,551 forintra emelkedett.

*** Ma délután** 2 órakor határozták el a joghallgatók, hogy f. hó 16-án fog az ösmerkedési estély a „Fehérló“-ban megtartatni, minek rendezése czéljából mindegyik évi hallgatókból egy rendező lőn megválasztva, kiknél az aláirási ivek találhatók.

*** Jótékonyság.** Reisz Dávid a mai ünnep alkalmából **200** ftot adományozott az izraelita szegényalap javára.

*** A tiszaszabályozási** bizottság a keresk. ügyérségben gazdálkodás szempontjából megszüntetteti. Vajon nem jó volna a tiszaszabályozási társulatot áttenni a — belügyminiszteriumba?

*** Szinházi müsor.** Vasárnap „Zsidó honvéd“ népszinmü. Hétfőn „Szerelmi varázsital“ operette és „Szükség törvényt bont“ vigjáték. Kedden „Egy koldus végrendelete“ szinmü. Szerdán „Trikoche és Cacolette“ vigjáték. Csütörtökön „Robinson“ operette. Pénteken „Kirchfeldi plébános“ vigjáték énekkel. Szombaton „Mártha“ opera. Vasárnap „Háromszéki leányok“ népszinmü. Hétfőn „Papagály“ operette. Kedden „Revisor“ vigjáték. Szerdán „Julius Caesar“ tragoedia. Csütörtökön „Granadai éji szállás“ opera. Pénteken „Idegesek“ vigjáték. Szombaton „Zilda“ opera.

*** A honvédujonczoktatás** javában folyik. A legénység meglehetősen viseli magát. A tisztek s altisztek humánus magaviseletük által tünnek ki, s valóban elmondhatjuk, hogy e zászlóalj minden izében — magyar.

*** Beküldetett.** A „Debreczen“ folyó hó 7-én megjelent száma helyi hirei sorján emlittetik, hogy a városi közgyülésen a polgármesteri hivatal havi jelentéséből felemlitendőnek tartatik, hogy a lefolyt hóban a városi alapitványi pénztárban 2325 frt 71 kr hiány fedeztetvén fel, annak biztositására a kellő intézkedések megtétettek, a kezelő pénztárnok ellen a fegyelmi járás elrendeltetett. Itt kénytelen vagyok tájékozásul megjegyzéseket tenni és ennek következő nap maga sorján becses lapjában leendő közététele eszközöltetését őszinte tisztelettel kérem. Sajnos, hogy hiány fedeztetett fel, de az alapitványi pénztárban nem annyira, s azt a pénztárkezelők t. i. pénztárnok és ellenőr által felajánlott 1872-ik évben ellenök be is tábláztatott 1600 frt cautionalis somma kellőleg fedezi a nagyobb, de általam még a számvevői észrevételek meg nem rostálhatása miatt biztosan nem tudható mennyiségre nézve azt nyilvánitom, hogy a már kezdetben hibás szervezetnél fogva az alapitványi pénztárkezeléshez csatolt 1860-tól 1875-ig bezárólag terjedő legelőadóhátrányokban és folyó legelőadókból begyült készletet illeti, abból egy jó összletnek körülbelől 1200-tól 1300-ig terjedő összegnek végzetszerü megégése terheli a pénztárnokot, s ennek is biztositása f. évi augusztus hó elején adott 1500 frtig cautió, — mi is ujra be lőn betáblázlatva — által megtörténvén, a keletkezett hiány biztositva lőn a városi pénztár javára, az eddigiekből önként folyik, hogy egy különben is eléggé sujtolt, 11 tagu családapa s ingyenes legelőadók terhes szedésével foglalkozott, több százezrekkel időnként beszámolt kezelő hivatal egyik személye ellen, a pénztárnok ellen megrendelt fegyelmi eljárás kissé elhamarkodott s méltatlankodó lépés volt, mi dicsekedés nélkül legyen felemlitve, a ns. város érdemes jószágtartó, legelőadót fizető lakosainak is tudomásokra annyira lelket s testet ölő, erőt megfeszitő buzgó s szorgalmas eljárásával nem lehet párhuzamban, s ha el nem mulhatott azonban, a lett volna a következetesség, hogy a pénztárt kezelő személyzet mindkét tagja pénztárnok és ellenőr ellen elrendeltessék, nem pedig ugy, hogy az egyik vérig és végig gyötörtessék, ártatlan apró gyermekü s közkedvességben levő nejével a másik pedig bármely hatalmas pártfogása alatt, közremüködése mellett nyugodtan, láblógázva élvezhesse gondtalan élte napjai örömeit. — Barcza Lajos, m. k.

*** A honvédtisztek** novemberi előléptetése már papiron van, most József főherczeg nézi át s aztán a király elé terjesztetik. Ugy halljuk, hogy Debreczenben is többen léptettetnek elő.

*** Szerdán** este utazott el városunkból véglegesen a városunkban állomásozó 39-dik gyálogsorezred 20-ik századának derék kapitánya Kozma István Eszékre, hol a fentnevezett ezred hadfogadó parancsnoksága van. Kik az öreg urat ismerték, emlékét örökre meg fogják sziveikben őrizni. Ritka jellemü, páratlan becsületes férfiu volt, ki századának legénységét atyakint szerette, s ki a szigort az intéssel s tanácsadással, buzditással párositá. Hogy városunkban is mennyire szerették őt, ki tetszik ez abból, hogy nemcsak a tiszti kar s önkéntesei, de a polgárság köréből is többen kisérték. Addja az isten, hogy uj állomási helyén is oly szerető barátokat találjon, mint városunkban.

*** Az „István“ gőzmalomtársulat** a kenyérnek való 7, 8, 9, 10-es lisztjeit tetemesen lejebb szállitotta, a mit 244. számu árjegyzéke igazol, melyet ma ujra azért is közlünk, mert a közelebbi közlés hibás volt.

*** Piaczunk** ma terménynyel, különösen csős tengerivel rakott szekerekkel volt telve, melyek között azonban a szép buza és rozs, majdnem egészen hiányzott. Az árak többnyire a hét elején mutatkozók voltak, ugyanis: tiszta buza közönséges 6—7.80 kr, kétszeres 4—5.60 kr, rozs 5.20—30 kr, árpa 3—3.20 kr, zab 1.50—60 kr, köles 3.20—40 kr, uj tengeri 2.20—40 kr, csős zsák számra 70—80 kr, szekér számra 10, 15, 20, 24, 26 fort.

*** A debreczeni** ügyvédi kamara körhirré teszi, hogy Sánta István kisvárdai ügyvéd kir. közjegyzővé lett kinevezése folytán az ügyvédségről lemondott s az ügyvédi névsorból kitöröltetett.

*** Az izraelitáknak** ma van kiengesztelődési ünnepe, vagy az ugynevezett hosszu nap. Ez legfontosabb ünnepe az izraelitáknak, melyet fényes szertartással és ünnepélyességgel, minden évben megszoktak tartani.

*** „Értesitvény a refotmátusok debreczeni főiskolájáról 1874—5-ik tanévről.“** A 86 lapra terjedő érdekes füzet tartalma szép bizonyiték müvelődési állapotunkról. Örömmel értesülünk a füzetből, hogy a tanári nyugdijintézet már rendezve van, s a nyugdijazás — mely a tanárokra nézve 800 ft, családjaik részére 600 ft maximunban van megállapitva — az 1876. év jánuár 1-én életbe lép. — Az akadémiában volt a mult évben tanár 14, a gymnasiumban 19, a tanitóképezdében 12. Tanuló volt az akadémiában hittanhallgató 101, jogász 94; a gymnasiumban 679, a tanitóképezdében 64, össz. **938**. Az akadémiában jutalmat nyert 7 pályamü; 51 alapitványból ösztöndijat és segélyt nyert 160 ifju. Azonkivül mintegy 200 részesült a tápintézeti kedvezményében. — Tanulóságiegyletek: hittanszaki önképző társulat; magyarirodalmi önképzőegylet; olvasóegylet; főiskolai énnekkar; tüzoltó, tornaegylet; önképzőkör; énekegylet; tanitóképezdei önképző kör. Érettségi vizsgát tett jó sikerrel a gymnasiumban 67 tanuló. — A főiskolai anyakönyvtár 47000 kötetből áll.

*** A kollegium** fekete táblájára kitétetett azon rendelet, melyszerint ezen épület előtt csoportosulás 1 ft büntetés terhe alatt tilos.

*** A granadai éjtanyáról** lapunk legutóbbi számában hozott ujdonságunkban tévesen volt: „Gradai éjtanya“ operette 3 felvonásban szedve, holott a granadai éjtanya nem oporette, hanem opera. Mit is ezennel helyreigazitunk.

*** Megjelent** s beküldetett hozzánk a „Magyar közlekedésügy“ havi folyóirat 4-ik füzete; szerkeszti Wührl Jakó, ára félévre 2 frt. 50 kr. Ajánljuk e folyóiratot a szakférfiak figyelmébe s pártfogásába.

*** Egy tisztességes** özvegy asszonynál késesutczában minden ellátással szállás s étkezésbe — jutányos áron felvétetik 4 tanuló. — Bővebb értesitést a szerkesztőség ad.

*** Nőrablás** czimen közölt ujdonságunkra vonatkozólag azon értesitést veszszük, hogy az tévedésen alapult, mert az illető nő válási szándékból önkint hagyta oda férjét.

— **Soldos Sándor csődben.** A hiv. lap értesitőjében a következő csődhirdetményt olvassuk: Az egri kir. törvényszék részéről közhirré tétetik, miszerint Soldos Sándor pusztatenki lakos ellen saját kérelmére a csőd elrendeltetvén, perügyelőül s ideiglenes tömeggondnokul Posgay Antal egri ügyvéd neveztetett ki, a hitelezők összejövetele s illetőleg a csődkeresetek beadására határnapul 1875. decz. hó 27. 28. és 29. napjai, a választmány alakitása és végleges tömeggondnok választására a fentebbi határidő utolsó napjának d. u. 3 órája a kir. törvényszék tanácstermébe kitüzetik. Felhivatnak ennélfogva mindazok, kiknek nevezett vagyonbukott ellen bármely jogczimen követelésük van, miként kereseteiket a fentebbi határidőig ezen kir. tszékhez, annál inkább mutassák be, mert később beadott kereseteiknek többé hely adatni nem fog. Kelt az egri kir. törvényszéknek 1875. okt. 2. tart. polg. üléséből.

LEGUJABB.

— **A függetlenségi párt** jelölte Pogány Ödön győzött a huszti kerületben a követválasztásnál. — A mult választáskor itt jobboldali követ választatott. Czegléden Simonyi János függetlenségi jelölt egyhangulag választatott meg képviselővé.

— **23 törvényszék** megszüntetése iránt az igazságügyérségben már dolgoznak. Valószinüleg a jövő év elején lép életbe ez ujabb intézkedés.

— **A női fegyenczek** a mária-nostrai fegyintézetben már nem férnek. Ezért csak az öt évnél hosszabb időre itéltek fognak ide záratni. A tápilletékek fejenkint és naponkint 2 krral lejebb szállittattak.

Debreczeni szinház.

I. Bérlet. 13-ik szám.

Vasárnap, 1875. okt. 10-én.

adatik:

ZSIDÓ HONVÉD.

Énekes népszinmü.

Kezdete 7 órakor, vége fél 10-kor.

— **Bécsi tőzsde** okt. 9. (Távirati tudósitás.) Ezüst 101.85, cs. arany 5.35— ; Napoleonarany 8.92

Szerkesztői nyilt posta.

— Gyulának. Hol vagy? Ödönnel beszéltél-e? S Miklós bácsival találkoztál-e? Várom, a mit igértél. Csak siess! — Nyiregyházára. Talán már te is maródi vagy? — Szatmárba. Kató urtól nemcsak a bort, hanem a sort is várjuk. — H.-Szoboszlóra. Sz. K. nem köszöni meg a kegyelmetek vigasztalódását; kegyelmetek is megszánnák, ha látnák. — Sámsomba. További tudósitást is kérünk a szellőztetett dologról. — „Neki.“ „Hajnalba, hajnal előtt.“

Ideiglenes felelős szerkesztő:
TISZAI DÁNIEL.
Laptulajdonos:
SZATMÁRI KÁROLY.

HIRDETESEK.

BURGER LIPÓT

női és férfi divatkereskedése

DEBRECZENBEN

ajánlja a nagyérd. helybeli és vidéki közönség becses figyelmébe:

Fehérnemü raktárát u. m. női, férfi és gyermekingek, alsó szoknyák, nadrágok, hálóreklik, miederek — kézelők és nyakkendőkkel.

Továbbá selyem, rips, habos és bársonyszalagok minden szinben és szélességben, franczia, gipür bloud és valensien csipkék, moull, tarlatán, musslin, organtin és chiffonok egyedüli gyári raktárát.

Női férfi és gyermekharisnyákat és valódi prágai keztyüket.

Franczia virágok, menyasszonyi koszoruk, kötő és horgoló pamutok és czérnák s ezenkivül mindenféle paplanok és szőnyegek legnagyobb választékban és legjobb minőségben kaphatók.

A t. cz. és n. é. közönség becses látogatását kéri

Burger Lipót.

Piaczutcza 2139. sz. a. Tornay kávéházzal és Csanak József ur füszerkereskedésével szemben.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Azon megvásárolt áruczikkek, melyek nem tetszenek beceseréltetnek. 173 (27)

244. sz.

ÁRJEGYZÉKE

az

„István“ gőzmalom társulat

készitményeinek

helybeli raktáraiban.

Szám	Költségmentesen engedmény nélkül, készpénz fizetés mellett, kötelezettség nélkül	=zsákingyen.=	Egész zsákban 100 b. font	oszt. ért.	Kisebb részletben 1/8 mázsáig	oszt. ért.
A B	Asztali dara 1-ső rendü		12	84	13	10
C	szintén 2-od „		11	72	12	—
0	Királyliszt		12	47	12	70
1	Lángliszt		11	91	12	20
2	Montliszt		11	35	11	60
3	Zsemlyeliszt 1-ső rendü		10	79	11	—
4	szintén 2-od „		10	05	10	30
5	Fehérkenyérliszt 1-ső rendü		8	93	9	10
6	szintén 2 od „		8	—	8	20
7	Barnakenyérliszt 1 ső rendü		6	89	7	—
8	szintén 2-od „		5	96	6	10
9	Lábliszt 1 ső rendü		4	84	—	—
10	szintén 2-od „		3	35	—	—
R I	Rozsliszt 1-ső rendü		7	07	7	20
R II	szintén 2-od „		6	51	6	60

Debreczen, 1875. okt. 7.

Csupán csak
Löbl Frigyesnél
Budapesten,
Lipótvárosi templom-tér
váczi körut 6/a a

27

kros árucsarnok
alapitójánál
található a legolcsóbb
bevásárlási forrás.

Hol nemcsak mindennemü női ruhahelmék és szakba vágó czikkek kaphatók a legjobb minőségben dennemü **finomabb** ruhakelmék, vásznak és asztalnemütek is dus választékban 40%-al a gyári áron alul árusittatnak el.

Vidéki rendelmények pontosan teljesittetnek.

Minták bárhová ingyen és bérmentve. 294 9—20

Mandel Ignácz
előbb P. MAYER FARKAS
borkereskedése

piacz-utcza Nánássy-ház 2137-dik szám alatt, szolgál a legjobb közönségés uj- és ó érmelléki-bakar asztali borokkal, budai, sashegyi, egri és vösslaui vörös borokkal, palaczk,- itcze és akószámra; — továbbá, kitünő tokaji borok, a legjobb bel- és külföldi csemegeborok, franczia és magyar pezsgőkkel a legjutányosabb árért.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek. 227 15—

Kiállitása és eladása

alabastrom és **florenczi márványból** készült **mütárgyaknak**, antik minta után minden **római, etrusk, pompeji és mediczei edények, adriani, gozzoli** és **florenti császéknek**, sokféle **képzeleti tárgyakkal**, szobák, termek, kabinetek diszitésére.

Árulhely: Piaczon **Csanakház 1830. sz. alatt.**

Árulás csak nehány napig tart igen alacsony áron.

Pietro Anzani
Florenczből.
316 1—2

T. KOVÁCS FERENCZ
füszer és gyarmatáru-üzlete
„A két horgonyhoz“
DEBRECZENBEN,

főpiacz az **Andaházy Szilágyi**-intézet házában, a városházával szemben.

Czukor, kávé, rizs, s valódi **nizzai olaj**, ugy szinte **festékek, szárazon** és **olajban** törve, pontosan és jutányos árban kapható. 299.

Debreczen, nyomatott a részvény társ. könyvnyomdájában. 1875.